

Sydpol-Stubberud 95 år

Den siste gjenlevende av Roald Amundsens atten menn

— Sist jeg var der ute, var jeg sammen med Kongen! Vi skulle avduke'n Roald. Hvem sier dette?

Jørgen Stubberud, den siste gjenlevende av de atten Sydpolfarerne til Roald Amundsen. Om få dager fyller han 95 år. Og i denne anledning ber Dagbladet den gamle hederskaren om å være guide ute på Svartskog, hvor han første gang møtte Roald Amundsen i 1909. Da ble han ansatt for å reparere det gamle huset nede ved sjøen. Det gjorde han så bra at vår store polarforsker også satte ham til å bygge «Framheim ute i hagen».

— Roald sa bare: Det skal være en vinterbolig, fem meter lang, fire meter bred og fem meter høy. Resten får du finne ut selv.

— Ja, så dro jeg da til Skedsmo og fikk tak i de rette materialene, tre toms plank. Det skulle være fire paneler, to utvendige og to innvendige — med papp imellom. Jeg gjorde «Framheim» ferdig, Roald sa seg fornøyd — og så pakket jeg det hele sammen. Etterpå spurte jeg ærbødig: «Herr kaptein, er også det anledning for meg å bli med på ekspedisjonen?»

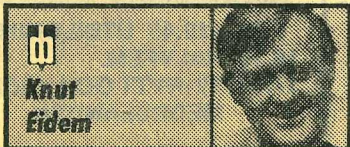
— Ja, svarte Roald («Vi ble du seinere»), det er i orden det, hvis kona di er enig. Og det var hun med det samme. Samme dag satt jeg inne i spisestua til'n Roald og skrev under kontrakten som skulle gjelde i sju år.

SAMME STED

I dag, nesten 70 år seinere, sitter gamle Stubberud i den samme stolen som dengang, på Uranienborg. Han er ikke fullt så sprek nå, selvsagt ikke. For beina svikter.

Han nevnte to grunner for det: Forfrysninger i 59 kuldegrader på 80 grader sør, og et seks meters høyt fall på jobben i Tollvesenet en gang i de harde trettiåra.

Jørgen Stubberud setter seg ned på en stubbe utenfor Roald Amundsens hjem på Svartskog, akkurat der de fortøyet «Fram» før avreisen til Sydpolland. Han

Knut Eidem

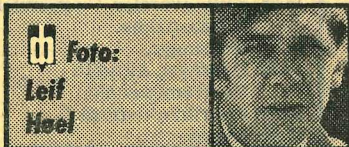

Foto: Leif Høel

peker utover Bunnefjorden, viser stedet hvor skuta lå, og forteller om alle småbåtene rundt.

Han elsker stedet, han elsker minnene, han har bare godord å fortelle om sin store sjef. Riktig nok kunne han være stri, men alltid real.

VIL IKKE

— Bortsett fra forholdet til Hjalmar Johansen?

— Det er riktig. Hjalmar ble ikke behandlet rettferdig.

— Men ellers er du ikke enig i Kåre Holt og det han skriver i «Kappløpet»?

— Jeg har ikke lest boka, og vil heller aldri gjøre det.

Derimot har han stor respekt for Robert Scott og hans tapre menn. De ble nok lurt av Roald Amundsen, siden nordmannen la om alle sine planer og forandret kurs foran en forbausent verden på Madeira i 1911. Men Stubberud har for lengst tilgitt sin gamle sjef, og ikke opponerte han heller den gang om bord på «Fram».

Hele hans manndom og alderdom er nemlig preget av Roald Amundsen. I leiligheten sin på Romsås i Oslo har han en hule for seg selv, veggene er fulle av minn bilder, Jørgen Stubberud sammen med Kongen, Roald Amundsen og resten av «Fram-gjengen», Riiser'n, Olav Bjaaland, hunden «Obersten» og mange, mange andre kjentfolk. Han er også en stor beundrer av Trygve Gran.

Nylig var en fransk avis på besøk for å lage reportasje om ham. Og det er tatt opp film i «Framhuset» på Bygdøy. Sjøfartsdirektør Svein Mollaug spurte ham da «Hvordan tok dere kulda?» Da svarte Stubberud rolig: «Vi måtte bare holde varmen».

DAGEN SKAL FEIRES

Det var ordfører Albert Norden og Helge Ingstad som skaffet Stubberud den fine leiligheten på Romsås. Her steller datteren Helene for ham og sin egen mann.

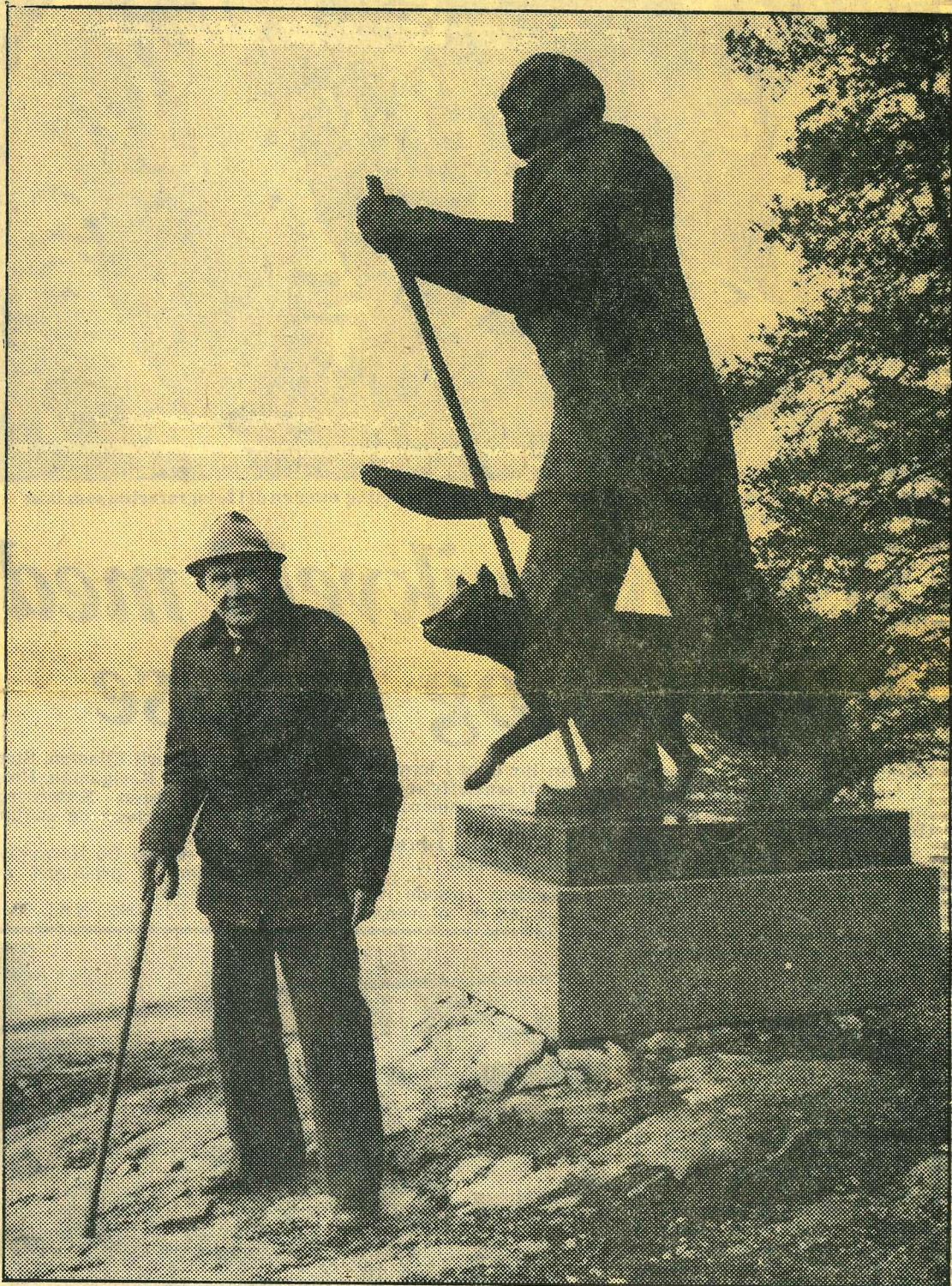
95 års dagen feires to heile dager til ende, som det står i folkevisen. 32 gjester kommer 17. og 19. april. Han vil gjerne at alle skal kjenne adressen også, fordi han elsker telegrammer: Lauritz Gresmyr, Romsås Senter 8. Oslo. Etter 90-års dagen har han 170 telegrammer, pent limt inn i et digert album.

OG HAN MINNES.

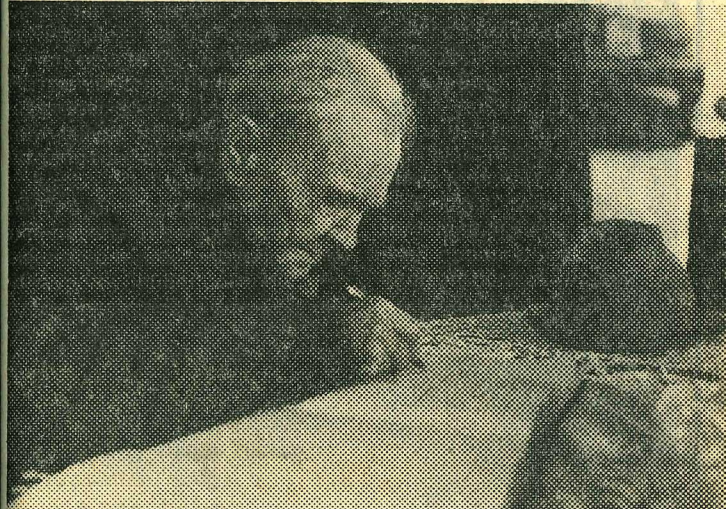
Han sitter ved sjøen, opptil Roald Amundsen-statuen og «Obersten», med blikket vendt mot sør. Ennå lengter han tilbake.

— Etter Sydpolen hadde jeg en fin sledetur over isen på Bunnefjorden, med femten av hundene våre foran. Det var dager, det. Men du veit, med disse skrøpelige beina jeg har i dag kommer jeg ikke langt avsted.

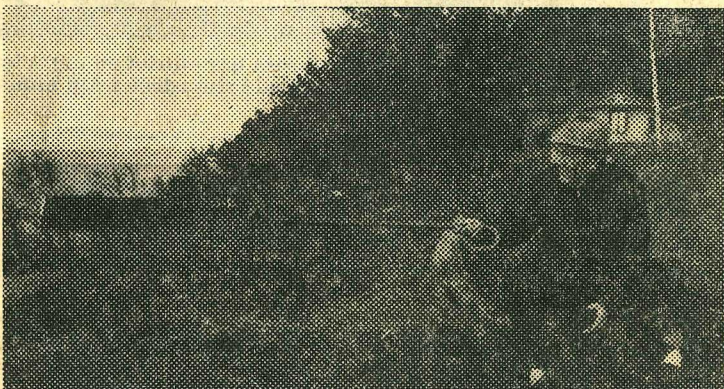
Og han kikker på det fine gulluret han fikk av Roald Amundsen, med takk for innsatsen fra 1910 til 1912.

Foran statuen av hans store helt og forbilde — med blikket vendt mot sør.

Her sitter Jørgen Stubberud og skriver i gjesteboka på Uranienborg, nøyaktig på samme sted, og i samme stol, som da han undertegnet «Sydpolskontrakten» med Roald Amundsen.

— På denne stubben, sier Stubberud, ble fortøyingen lagt fra «Fram» ute på Bunnefjorden. Uranienborg i bakgrunnen.

Allerede et par år etter Sydpolferden mistet Jørgen Stubberud synet på det ene øyet. Han tror det skyldtes det sterke sollyset der nede.